

De licht doorschemeren Pollie Hogenboom

Een interview door Marie Oosterbaan

Marie Oosterbaan
Fotografie:
Loek Janssen

Een meer dan manshoge glasschildering van een doorschijnende zee vol ingetekende schuimvlokjes en een als door een glacijs opgezette strandvlakte met getekende vormen die aan zandtaartjes doen denken. Als men in de polikliniek van het Diaconessenhuis in Leiden moet zijn, zal men nog veel meer van zulke grote transparante beschilderingen tegenkomen. Voorstellingen vol vogels, harten, vissen en garnalen, met spelevarende bootjes of met een sterrenhemel vol bloemmotiefjes.

'Tot nu zijn het er een- of tweëndertig, ik weet het niet precies,' zegt Pollie Hogenboom (Leiden, 1957), terwijl zij in haar werkplaats op de afdeling van de technische dienst van het ziekenhuis de laatste hand legt aan een van de vele voor de polikliniek geschilderde glazen panelen.

Zoals het ziekenhuiscomplex een menselijke maat behoudt dankzij het er tegenover liggende park met hertenkamp, zo krijgt de polikliniek met de smalle gangen en de vele behandel- en onderzoekskamers met aanliggende wachtruimtes, door de transparant beschilderde panelen toch licht- en luchtigheid. Visueel blijven alle afdelingen open met elkaar in verbinding staan, terwijl de zonnige schilderingen ervoor zorgen dat de mensen zijn afgeschermd van alle drukte en het vele geloop als zij op hun arts wachten en al genoeg aan hun hoofd hebben.

overzicht 1b

de wereld van

overzicht 2b

overzicht 3b

Groot formaat

Naar aanleiding van eerder van Hogenboom aangekochte monotypes verzocht in 2005 de kunstcommissie van het ziekenhuis haar te onderzoeken of zij iets met glas zou kunnen doen. Er zou een nieuwe polikliniek komen en het oude gedeelte zou worden gerenoveerd. Glazen scheidingswanden zouden ertoe moeten bijdragen dat het oude en het nieuwe deel als een geheel wordt ervaren. Het was de kunstcommissie opgevallen dat er nooit negatieve reacties op de

monotypes van Hogenboom kwamen, terwijl de kunst in ziekenhuizen vaak irritaties oproept bij het publiek, omdat deze vaak als te zwaarmoedig, te donker of als depressief makend wordt ervaren. "Vandaar dat ze aan mij vroegen of ik me eens wilde verdiepen in de mogelijkheden van glas, en om uit te vinden hoe ik zulke grote glasplaten zou bewerken zonder de wachtruimtes te isoleren en zonder het geheel kleiner te laten lijken." "Toen ik met die enorme platen van 120 bij 250 cm. begon, dacht ik wel "Jeetje, wat een maten!"

detail 1b

Op zo'n groot formaat heb ik zelden gewerkt, maar toch heb ik nooit gedacht dat ik het niet zou gaan doen. Die maten wennen in zekere zin. Je leert steeds beter hoe je het vlak moet indelen en gaat daar steeds makkelijker mee om. Ik pak de compositie iedere keer weer anders aan, maar wel

zo dat het totaal een geheel blijft. Vooral vanwege de spannende vlakverdeling kijk ik dan ook graag naar het werk van Marc Rothko. En onlangs zag ik in Parijs een expositie met werk van Anselm Kiefer, waarbij hij precies dezelfde maten heeft gebruikt. Een stuk of twaalf van die panelen

detail 2b

hingen naast elkaar en dan zo'n vijf rijen hoog. Ik vond het prachtig! En toen vroeg ik me opgelucht af waarvoor ik me eigenlijk zorgen maak.

Glasverf

In de onderzoeksfase heeft Hogenboom allerlei technieken uitgetoetst. Zij ging er aanvankelijk vanuit dat ze de panelen door anderen zou laten bewerken of laten bedrukken. Maar zodra ze met glasverf in de weer ging en daarvan de mogelijkheden onderzocht, merkte ze dat ze gewoon op haar eigen vertrouwde manier met verf bezig kon zijn. Ze realiseerde zich dat ze de juiste aanpak voor het project had gevonden toen ze met het materiaal precies zo omging als ze dat ook doet in haar monotypes: 'Toen wist ik dat het wel goed zou zitten. Deze manier van werken is zo dicht bij mezelf. Ik weet dat er met deze aanpak wel uitkomt wat ik in gedachte heb, en dat is nodig, want anders kan ik natuurlijk niet aan zo'n project beginnen.'

Monotypes - wat eenmalige afdruk betekent - maakt zij altijd door in stukken geknipte zinken platen met verf in te smeren en soms gedeeltelijk weer weg te halen met een stukje karton of de achterkant van een penseel, of hier en daar weer af te dekken. Van deze zinken geknipte vormen maakt zij een compositie waarop zij een vel

detail 3b

papier legt. Dan haalt zij dit geheel door een drukpers, waardoor de verf op het papier wordt overgebracht. Daarna werkt zij op het bedrukte papier verder om, zoals zij dat noemt, 'een zekere gelaagdheid in de voorstelling aan te brengen'. Doordat zij verf wegschraapt om de ondergrond transparanter te maken, en door tekeningetjes toe te voegen, ontstaat grotere speelsheid.

Oosterse filosofie

Het was de bedoeling dat de kuststreek met het strand, de bollenvelden en de zee, het onderliggende thema van de voorstellingen

detail 4b

detail 5b

op de glazen panelen zou zijn. Dat thema kan immers heel geruststellend zijn voor de cliënten van de polikliniek die over het algemeen uit deze omgeving komen. 'Toen ik in 2006 met de echte opdracht begon, heb ik voor de eerste twee panelen dat thema wel als uitgangspunt genomen, maar daarna heb ik het genegeerd en ben ik met mijn eigen verbeelding verder gegaan. Ik heb me vooral laten inspireren door de elementen uit de oude religies: lucht, water, vuur en aarde, metaal en de ether en door de Oosterse filosofie die nu eenmaal altijd een grote rol speelt in mijn werk.

Daar is sprake van zes windrichtingen, de vier ons bekende en de wind die van boven en die van beneden komt. Zo blijven als vanzelf het water, het zand en de open gewaaide luchten van de Hollandse kust een grote rol spelen.'

Bij volgende verbouwingen, en dat is met een ziekenhuis nu eenmaal aan de orde van de dag, moeten de panelen ook op andere plaatsen kunnen worden aangebracht. Maar tegelijk wilde men dat Pollie Hogenboom er rekening mee zou houden dat de hoofdkleuren van de inrichting geel en blauw zijn. Dus loopt zij om een indruk van de mogelijkheden te krijgen slechts een enkele keer door de polikliniek en zorgt zij er voor dat de werken helemaal op zich kunnen staan. Het effect van het licht op de transparante kleuren is na plaatsing van een paneel ook voor haar altijd weer een verrassing en 'Toevallig is geel in al mijn werk heel erg aanwezig. Het is de kleur die me altijd blij maakt, waar ik echt heel vrolijk van word.'

Het werk van Hogenboom nodigt er toe uit om met goede zin verder te gaan: 'Ik wil heel graag het positieve van mijzelf naar buiten brengen en vind het fijn als mensen blij worden van mijn werk. Ik maak sowieso graag een aangename, welkome omgeving die "kom maar binnen" uitstraalt. Ook mijn kunst maak ik zo.'

'Doordat ik heel veel leuk vind, heb ik in de loop der tijd allerlei vaardigheden bij elkaar gesprokkeld: Onder andere M.O. Tekenis, de Vrije Academie in Den Haag en een grafische opleiding in Rotterdam. Altijd als ik iets nieuws ontdek, wil ik er meer van weten.' Of zij nu schilderijen of monotypes maakt, bronzen beeldjes van een tekkel, een viltpapierboek produceert, of met veel plezier stapels door haar ontworpen geboortekaartjes in elkaar vouwt, zij kan het niet laten nieuwe mogelijkheden uit te proberen.

Openhouden

Er liggen thuis geen klussen meer onaf voor haar klaar als zij in haar werkplaats aankomt, want als zij met de verf aan de slag gaat, wil zij dat haar hoofd helemaal leeg is. 'Dan ben ik een uur of vijf, zes achter elkaar bezig, zonder te zitten en zonder pauze.' Terwijl ik met de ene glasplaat bezig ben, met die vloeiende, traag drogende

deel van collage 1b

glasverf, ontstaan vanzelf ideeën voor het volgende paneel. Ik plan er nooit tientallen vooruit, maar ik heb wel de volgende in mijn hoofd zitten.'

'Wat ik schilder, zit wel in me, maar ik wil de betekenis die het voor mij heeft niet aan de toeschouwer opleggen. Ik wil het heel graag openhouden, zodat mensen ook hun eigen dingen erin kwijt kunnen.'

Als verzamelaar van plaatjes en tekeningen heeft Pollie Hogenboom voor de toegangshal van de polikliniek een zedelijke collage gemaakt om een indruk te geven van haar inspiratiebronnen: tekeningen van de opgezette vogels die zij in Museum Naturalis tekende, afbeeldingen van celdelingen en statistieken die zij ook zonder ze echt te begrijpen van grote schoonheid vindt.

Om van de glaswanden te kunnen genieten, vindt zij het niet nodig dat de kijker echt weet waarop de voorstellingen zijn gebaseerd. 'Wachtende mensen die naar mijn werk kijken, hoeven echt niet te weten dat sommige regelmatig terugkomende tekeningen zijn gebaseerd op de levensloop van de mens, of dat voor een huis voor geborgenheid staat. Het gaat er om dat een vorm op zich spannend en boeiend moet zijn.' Dat de tekening van een kroon misschien voort komt uit de vorm van een kasteel, en dat volgens Oosterse levensbeschouwingen vuur en hart bij elkaar horen en metaal bij de long, speelt wel een rol als Pollie Hogenboom aan het werk gaat, maar daarna laat zij dat los en schildert zij associatief verder aan de transparante voorstelling, zodat er ook voor de fantasie van de kijkers veel ruimte blijft.

www.poldersite.nl
pollieh@zonnet.nl
www.denattewang.nl
www.kunstcentrumhaagweg4.nl

De polikliniek van het Diaconessenhuis,
 Houtlaan 55 te Leiden,
 is toegankelijk op werkdagen
 van 8.00 tot 17.00 uur.

